

Мовознавство

УДК 811.161.2'371

ББК 81.2Ук-7

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

М. І. Голянич

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57; тел. +380 (342) 59-60-08*

У статті висвітлено особливості процесів, що відбуваються в лексиці сучасної української мови, зокрема акцентовано на активізації окремих тематичних груп лексики, оказіоналізмах, запозиченнях, номінаціях із яскраво вираженими внутрішніми формами, що використовуються в політичному дискурсі.

Ключові слова: *лексика, лексема, запозичення, внутрішня форма слова, оказіоналізм.*

Мова кожного народу – це неоціненний скарб, усі глибини духовного життя нації, це “дзеркало душі.., святиня, з котрою зв’язана не тільки минувшість, але й будучність народу і його повага в світі” (М.Подолінський) [15, 111].

Мова живе, розвивається, може згасати і розквітати; здатна, як і людина, чинити опір негативним впливам чи їх приймати, повноцінно функціонувати (виконувати державотвірну, об’єднувальну та інші функції) чи витіснитися на периферію розбудовних процесів у державі.

Серед усіх рівнів мови лексичний (лексико-семантичний) найбільшою мірою відчуває “дихання”, пульс суспільства, тобто слово не лише виражає лексичне значення, закріплене комунікативною практикою, вільно відтворюється в мовленні. Воно (як одиниця лексико-семантичного рівня) тісно пов’язане зі змінами в суспільстві: у матеріальній сфері, в ідеології, культурі, у пріоритетах морально-етичного характеру. Слово – це знак, що сприяє вираженню психічно-емоційного стану людини, здатне закріплювати й декодувати аксіологічні доміанти, сприяти вираженню найтонших відтінків думки...

Підкреслимо: слово – “основна структурно-семантична одиниця мови, яка служить для іменування предметів і їх властивостей, явищ, відношень дійсності” [13, 464]; воно “відзначається сукупністю семантичних, фонетичних і граматичних ознак, специфічних для кожної мови” [13, 464]. Слово – багатоаспектна величина, і в науці відсутнє таке визначення слова, яке було б загальноприйнятим і відбивало всі сторони

його буття (нараховують кілька десятків критеріїв, за якими визначення слова повинно б формулюватися). Зауважимо лише, що вчені вивчали та вивчають слово, його природу, семантичну структуру, зовнішню і внутрішню валентність, тексто- й образотвірний потенціал (В. фон Гумбольдт, О. Потебня, Г. Пауль, М. Покровський, А. Мейє, Л. Єльмслев, Л. Щерба, Е. Сепір, Н. Клименко, Є. Карпіловська, М. Кочерган, О. Тараненко, О. Стишов, Л. Струганець, Н. Арутюнова, О. Кубрякова та ін.) і (попри різне бачення його характеру, функцій) підкреслюють, що слово тісно пов'язане з об'єктивною дійсністю, з ментальністю народу, що саме завдяки слову мова здатна виконувати властиві їй функції: комунікативну, когнітивну, виховну, пізнавальну, естетичну, інформативну, соціально-орієнтаційну, культурологічну та ін. (зрозуміло, тут не применшується роль інших мовних одиниць, не менш важливих для повноцінного функціонування мови).

Вагомість слова в житті людини помічалася здавна, що і зафіксовано у стислих формулах народної мудрості:

Бджола жалить жалом, а чоловік – словом.

Будь господарем своєму слову.

Вода все сполющить, тільки злого слова ніколи.

Красне слово — золотий ключ.

Ласкаві слова — весняний дощ.

На його слові можна мур мурувати.

Слова ласкаві, та думки лукаві.

Слово вилетить горобцем, а вернеться волом.

Слово дорожче золота.

Слово може врятувати людину, а може її вбити.

Холодним словом серця не запалиш.

Хто багато обіцяє, той рідко слова дотримує та ін. [17, 146-147].

Наведені прислів'я та приказки підкреслюють значущість слова як духовної субстанції в житті багатьох поколінь. Ці перлини народної мудрості ще раз наголошують, що словниковий склад мови – не мертвий загаль, а жива скарбниця, яка не співіснує з людиною, а органічно вплітається в її буття, закріплюючи в собі все, що проходить крізь душу, серце мовця, що пізнається ним й акумулюється у знання, що оцінюється й переоцінюється, викристалізовуючись у духовні орієнтири.

Отже, слово містить кілька своєрідних вимірів: **інтелектуальний, психологічний, ідеологічний, інтенційний (акумулює наміри мовців), емоційний, ціннісний та ін.** Тому, досліджуючи особливості розвитку лексики на певному етапі, вчені великою мірою розглядають слово саме в контексті названих аспектів, таких співвідношень, як: “Слово і соціально-політичне життя суспільства”, “Слово й інтелектуалізація нації”, “Слово у засобах масової інформації”, “Рідне слово й морально-ціннісні орієнтації суспільства” тощо.

Незалежно від того, який аспект вивчення слова вибраний дослідником, звертається увага на частотність використання певних груп лексики в тексті (у його писемній та усній формах), на характер означуван-

ня словом предметів, явищ, дій об'єктивної дійсності, на текстуальні зміщення, переосмислення значень, утворення текстуальних синонімів та антонімів. У полі зору вчених — сполучуваність слів, особливо та, що є незвичною, позанормативною, яка не підкріплюється загально-прийнятими правилами (при цьому окремо розглядаються слова з вільним та зв'язаним значенням).

Досліджуючи розвиток лексики на певному етапі функціонування мови, науковці враховують наявність нових слів (чи окремих нових значень уже відомих у мові лексем), а також групи активізованих лексичних одиниць, які з певних причин (мовних чи екстралінгвальних) стають більш уживаними. Маються на увазі й процеси пасивізації, коли активно використовуване слово частково чи й повністю переходить у пасив.

У багатьох дослідженнях виявляються причини і форми інтеграції запозичених слів, розкриття яких вимагає відповіді на запитання:

- З якої сфери запозичених слів найбільше? Чому?
- З яких мов (чи певної мови) прийшли запозичення? Що зумовило цей процес?
- Як освоюються ці слова (приспосовуються до норм державної мови чи вживаються у фонетичному оформленні чужої)?

Із окреслених лише найзагальніших факторів, які необхідно враховувати при виявленні особливостей розвитку лексики будь-якої мови, стосовно сучасної української варто розглянути найяскравіше виражені¹.

“Упродовж останніх чотирьох десятиріч відбувається активний процес інтелектуалізації сучасної української мови. Традиційними аргументами на користь цього твердження є зростання кількості абстрактної лексики (назв абстрактних дій, процесів, станів, якостей, відношень), пришвидшені темпи термінування і детермінування лексики, збільшення продуктивності словотворчих формантів, що виражають абстрактні поняття (типу *-уванн(я)*, *-анн(я)*, *-енн(я)*, *-изаці(я)*, *-ад(я)*, *-іан(а)*, *-ість*, *-щин(а)*, *-ств(о)*), та основ, зростання питомої ваги складних слів...” [12, 136]. Наприклад: *бюджетування*, *громадянськість*, *лінгвоментальність*, *лінгвопуризм*, *люмпенізація*, *маргіналізація*, *маркетингізація*, *медіамагнатство*, *укоріненість* та ін. [12, 136-137].

Активні форми комунікації в глобалізованому світі на початку XXI століття, динамічні процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві, зростання значущості засобів масової інформації (ЗМІ) у висвітленні подій з усіх сфер, передусім соціально-політичного життя, зумовили активізацію термінологічної лексики, зокрема соціально-політичної.

Наприклад:

активний, *громадянин*, *громадянська позиція*, *державний*, *державотвірний*, *державотворчість*, *доленосний*, *згуртованість*, *ідейний*,

¹ Матеріал дослідження – українськомовні періодичні видання різних соціально-політичних орієнтацій, теле- й радіоповідомлення в хронологічних межах – 2000-2009 роки.

ідея, моральний, морально-політичний, незалежність, нація, переконання, переконаний (глибоко переконаний), політика, політична дискусія, посттоталітарний, посткомуністичний, прогрес, регрес, революційний, свідомий, світоглядний, свобода, суспільний, спільнота, українськість та ін.

Якщо порівнювати, наприклад, сьогодення з 90-ми роками минулого століття, то названі мовні одиниці були активними й тоді (за винятком *державоцентричний, людиноцентричний, людиноцентричність, українськість*), однак домінантними в текстах соціально-політичного змісту було слово *перебудова* та похідні від нього, лексема *гласність*, що з російської тоді набули статусу міжнаціональних, а зараз відійшли в пасив, використовуючись здебільшого для характеристики суспільно-політичного життя початку дев'яностих. Причому їх уживання тепер здебільшого пов'язане з діаметрально протилежною (негативною) оцінкою позначуваних ними понять, що підкреслюється сполученням *так звана (-ий): так звана перебудова (гласність), так зване оновлення, так званий горбачовський період (горбачовська відлига)*, а про неоднозначність оцінки поняття *гласність* свідчать відповідні словосполучення й похідні утворення, наприклад: *дозована гласність, повна (неповна) гласність, напівгласність*.

Хоча за своїм складом лексика на означення понять політичної сфери різнопланова, на початку ХХІ століття, як і в перебудовні часи, виразно виділяються окремі лексико-тематичні мікрогрупи. Назвемо деякі з них, а також ті, що означають поняття, не завжди пов'язані з політичним життям:

1) слова на позначення суспільно-політичних явищ: *гуманізм, гуманність, демократія, демократичний блок, демократична коаліція, диктатура, суспільний ідеал, людський ланцюг єдності, соборний, соборність, злука, екзит-пол, політична еліта;*

2) найменування осіб за належністю до партій, блоків, сповідуванням певних ідей: *тимошенківці, юценківці, нашоукраїнці, регіонали, свободівці, литвинівці, правоцентристи, лівоцентристи, центристи, кунівці, рухівці, білосердечні (білосердечковці), біло-блакитні, оранжисти, оранжєві;*

3) лексеми, пов'язані з адміністративним управлінням, з державотворенням: *губернатор (правда, губерний поки що немає, слово не активізоване), департамент, мер, мерія, державотворчий, державотворення, розбудова держави (молодої, нашої);*

4) номінації, пов'язані з новими напрямками в науці, з новими її галузями, підходами в кваліфікації явищ: *гендер, гендерний, дискурс, дискурсивний, етнологія, етнологічний, етнолінгвістичний, етноцентризм, етнодержавотворення, мовна картина світу, модель світобачення, когнітологія, когнітивний, когнітивна лінгвістика, концепт, концептологія, концептуальна картина світу, парадигма, інтерпарадигма-*

тичний, когнітивний вектор становлення інформаційного суспільства, когнітивний креатив²;

5) слова, що іменують предмети побуту чи пов'язані з побутом: *багатоканальний телефон, бутик, мобільний зв'язок, мобільні розваги, мобільний телефон (мобілка), кейс; кетчуп, ківі, спагеті, макдональдс, снікерс, кока-кола, хот-дог, йогурт; секонд-хенд, секонд-хендівський;*

6) мовні одиниці, що опредметнюють поняття “реклама” чи / і характеризують її семантичне поле: *антиреклама, місцева, національна реклама, PR-агенство, паблік-релейшнз, потенційна аудиторія (рекламно-много комунікатора), прихована реклама, радіореклама, рекламна площа, телевізійна реклама* тощо;

7) номінації, що вербалізують медіа-простір. “Формування лексичного стратума для позначення нових засобів створення й поширення інформації, нових форм її існування й споживання, нових професій осіб, зайнятих у цій сфері суспільної діяльності, спричинює необхідність ... використання для цього єдиного маркера-категоризатора” [8, 155] – *медіа: мас-медіа, медіа-індустрія, медійник, медіа-магнат* [8, 156] та ін.;

8) лексеми, пов'язані з характеристикою влади. Оскільки цей концепт – один із центральних у сучасному політичному дискурсі, учені звертають увагу на його атрибутивне представлення в сьогоднішньому мас-медійному просторі, ми ж акцентуємо й на тих внутрішньоформних ознаках, що зображують об'єкт значеннево амбівалентним або іноді в негативній тональності. Отже, влада: *багатообіцяюча, бандитська, безсердечна, злодійська, злочинна, зрадницька, красномовна, материнська, розбазарювальна, самовпевнена, швидкозмінна, театральна, турботлива* та ін. [1, 12];

9) мовні одиниці, що опредметнюють поняття мистецької сфери, різних її стилів і жанрів, вказують на професію, рід занять мовців, мистецькі акції, її учасників та ін.: *арт-проект, арт-рейтинг, бієнале, візажист, іміджмейкер, кантрі, кліпмейкер, постмодерніст, постмодерністський, римейк (рімейк), ток-шоу, фестини, хеві-метал-рок, шоумен;*

10) сполучення, що називають поняття, пов'язані з курсом зовнішньої політики держави: *антинатовський, Євросоюз, ліквідація наслідків холодної війни, поступовість (поетапність) входження до НАТО, рух до НАТО, стратегічне партнерство, східне партнерство, черга до НАТО* та ін. У сучасному політичному просторі навіть сполуки, які не містять ідеологічної семи, можуть набувати “політичного” забарвлення: *газова війна, газовий конфлікт, вірус нестабільності* та ін.;

11) перифрази та слогани³, що характеризують сьогодення: *перший Президент України, духовна Біблія українського народу* (“Кобзар” Т. Г. Шевченка), *радянський феномен 30-х років* (про пропуску, якої за-

² “Формування когнітивного підходу до становлення інформаційного суспільства має відбити особливості і механізми впливу сучасних теоретичних і методологічних досягнень інформатики світового рівня на нові форми когнітивних практик...” [20, 9].

³ Слоган – короткий лозунг, що виражає певний погляд на щось, зокрема і на певний товар; яскраве, стисле формулювання рекламної ідеї.

раз офіційно немає), яскравий *російський герой* (про В. Пугіна), *образ екстремальної героїні Жанни д'Арк, газова принцеса, жіночий символ України* (Ю. Тимошенко), *головний свободолюбець України* (О. Тягнибок), *головний заукраїнець* (В. Кириленко); *просто грати – легко вигравати; спочатку була кава; будеш байдужим – втрапиш свій шанс; не впусти кризу в душу та ін.*;

12) лексичні одиниці урочисто-піднесеного звучання, які в тексті формують відповідну емоційну тональність (зі знаком абсолютного позитиву): *борня, воїн, героїзм, доблесть, дерзання; віщий, доленосний, патріот, самовідданий*;

13) мовні одиниці з інваріантним значенням “козак”, ті, що пов'язані з поняттям “козацтво”, активізовані в мовленні: *булава, гетьман, гетьманський, козак, козацький, козацтво, козацькі забави, реєстрові козаки, українське козацтво, “Українське козацтво” (газета)*;

14) слова викривальної семантики: *авантюризм, вибухонебезпечний, утриманські інтереси, напівзаходи, споживацтво, псевдопринциповість, загарбник, формалізм, дріб'язковість, хабарництво, цинізм, голослива риторика*;

15) номінації, пов'язані з реорганізацією освіти в середній і вищій школах: *акредитація, бакалавр, болонський процес, виш (замість вуз), зовнішнє (незалежне) тестування, ліцензії, магістр, модульна система, рейтинги шкіл і вищих навчальних закладів, студентський сенат, центри тестування*;

16) слова і їх сполучення, що входять до тематичної групи, яка об'єктивує концепт “інтернет”. «Прикметно, що в загальній мовній практиці від слова *інтернет* передусім виникають афіксальні похідні на означення користувачів інтернету, професіоналів-програмістів і непрофесіоналів, досвідчених і новачків, а також ознак його об'єктів і дій з ними.: *веб-майстер, інтернет-користувач, інтернет-оператор, інтернет-розробник* і оцінно чи стилістично заряджені *юзер., громадянин Мережі*” ... та ін [8, 153];

17) лексеми, пов'язані з медичною галуззю: *біологічно активні добавки (БАД), біомедицина, біоетика, свинячий грип (А Н1 N1), пандемічний вірус, пташиний грип, клони, клонування, генна терапія, ембріональні стовбурові клітини та ін.*;

18) слова, що характеризують внутрішні якості людини: *благодійність, благочинність, відповідальність, поміркованість, принциповість – або: аморальність, безвідповідальність, заангажованість, інертність, кон'юнктурність, недисциплінованість*;

19) лексеми, що характеризують негативні ознаки чи процеси, іменують їх носіїв: *базіки, запродавці, збоченці, злодії, кар'єристи-чиновники, наклепники, переродженці, пристосуванці, розбудовники власного благополуччя та ін.*

Між названими групами не завжди є чітка межа – поділ на них умовний: окремі мовні одиниці за своєю семантичною структурою, характером відображення дійсності здатні представляти різні аспекти сього-

днішнього суспільно-політичного життя. Наприклад, *людський ланцюг єдності, доленосний* та ін. однаковою мірою можуть характеризувати поняття, вербалізовані у двох перших розрядах, а *псевдопринциповий, кон'юнктурність* дають уявлення і про абстраговану ознаку, закодовану в них, і про носія цієї ознаки.

Однак спільним для всіх (не лише тут окреслених) мікрогруп є те, що вони допомагають змоделювати існуюче суспільство, об'єктивувати співвідношення між полярними настроями й оцінками; через виділені семантичні типи, структуруючи позамовну дійсність, приховано допомагають уявити сценарії політичного розвитку.

Приблизно з таким же семантичним наповненням згадані розряди виділялись і на початку дев'яностих, однак за десятиліття (умовно) відбулася важко передбачувана політична й економічна структуризація суспільства, встановилися нові (часто й ситуативні) “структури солідарності”, що прагнуть (на словах чи й насправді) до діалогу. Якщо раніше лексеми викривальної семантики спрямовувалися виключно проти існуючої влади, уособлюваної комуністами й однойменною партією (“комуняками” — “бюрократами”, “корупціонерами”, “олігархами”), то зараз ці слова входять у дискурси (тексти, подані в динаміці, як дійство, як процес, а не застигла даність), що не є політично однозначними. Адже “кожна сторона схильна зображувати протилежну або як хаотично-деструктивну, або ж як недосконалу — з тим, щоб обґрунтувати й утвердити для себе і для інших власну претензію на владу” [16, 227]. Кожна сторона політичної опозиції чи ситуативної спільноти намагається обґрунтувати свої уявлення про порядок у суспільстві та шляхи його досягнення, намагаючись нав'язати співбесідникові свої способи мотивації і здійснення певного вибору, тим самим включаючи його “до свого контрольованого світу” [16, 225].

Подібні намагання є тим сильнішими, чим більші перспективи досягнення і розподілу влади. Як показали вибори до Верховної Ради України 2002, 2006, 2007 років, післявиборні процеси, дебати про громадянське суспільство, про *справжню* демократизацію, про нові “постматеріальні цінності”, про джерела стабільності великою мірою є неконструктивними (більшість громадян поки що не відчуває напливу “щасливого життя”). Вони, ці дебати, до кінця не розкривають формули “хто є хто”. Адже кожна сторона оперує майже однаковими ключовими словами, використовуючи ті ж самі мовні засоби, що надають політичної загостреності текстам; кожна апелює до таких важливих понять духовної культури, як *добро, справедливість, порядність, чесність*, виявляючи турботу про майбутнє народу, формуючи центральний образ України в майбутньому (якою вона повинна бути), обґрунтовуючи, *що для цього треба зробити*. При цьому *треба* не завжди характеризується реальним виміром досягнення компромісу; концепція бачення, пов'язана з названим модальним словом, не завжди збалансовує опозиційні точки переговорного процесу або іноді загалом унеможливує його.

Окремо виділяючи лексеми “виборчого дискурсу” (словосполучення набуло поширення протягом останніх 7-8 років), що є фрагментом соціально-політичного, ми тим самим підкреслюємо важливість цих слів у адекватному відтворенні понять, у намаганнях мовця зорієнтуватися в повсякденно отримуваній інформації.

Порівняймо: *спікер, керівні органи парламенту, парламентські переговори, парламентські партії, лідери парламентських партій, законодавчі акти, пакет пропозицій, коаліція (так звана коаліція), коаліційний уряд, однопартійний уряд, опозиція (так звана опозиція)* тощо.

Самі по собі названі слова (крім тих, що пов'язуються із *так звана*) є нейтральними і не фокусують уваги мовця на певній точці аксіологічної шкали (вони лише номінують відповідні поняття). Включені ж у комунікативний процес, оприсутнені маркованими (позначеними певним смисловим нашаруванням) одиницями, вони і без семантичної деталізації дають уявлення про змістове наповнення текстів. Наприклад: *асиметрія інтересів і амбіцій (у парламенті), безрезультатність міжфракційних переговорів, боєздатний уряд (або бездіяльний, небоєздатний), відсутність активного політичного діалогу, галас спікеріади, дискредитація урядовців, зрада (у парламенті), з'ясування стосунків (між фракціями), керівні портфелі парламенту, корпоративні інтереси в парламенті, парламентські переговори (= дорога до компромісу), переговорні баталії (сценарії), політичні аутсайдері, політичні запродавці, працюючий, протидія, протистояння, розподіл портфелів, спікеріада, фальшиві ідеї (виголошені деким із парламентарів)*, та ін.

Неодноразово у мас-медійному просторі (при цитуванні висловлювань політиків) актуалізуються лексеми з негативним семантичним забарвленням, які, скажемо так, є належністю іншого стилю. Наприклад: *Кожен щиро вірить, що брехун і зрадник не він* (йдеться про представників найвищих ешелонів влади – теленовини, “5 канал”, 10.02.2009 року, 21. 00). Такий процес пояснюється тим, що “у сучасній українській мові при збереженні її функціонально-стильової диференціації відбувається словотвірна й лексична інтеграція між стилями, розширення значень окремих словотворчих формантів та основ, перехід лексики одного стилю до іншого” [12, 147].

Автори повідомлень, даючи (приховану чи явну) оцінку інформації, тим самим намагаються дистанціюватися від зображуваного (баталії, фальшивість, зрада – це “погано”). Політична реальність у парламенті (суспільстві) постає як безперервна комунікація, учасники якої не завжди дотримуються її “максим”, унаслідок чого колективно значущі цілі стають важкорезалізованими.

У політичний дискурс залучені й елементи інших дискурсів: *військового* (“тиха війна”, *опозиційний табір, перехід із табору в табір* (= в іншу фракцію), *боротьба, ворожий (опозиційний), протистояння, розвідка, призов (Осінній призов до парламенту оголошений – “Інтер”, 10.10.2008 року)*); *спортивного* (*азарт, гра, пішки (пішаки), виграш, один-нуль, перегони, політспортсмени, ворота влади*); *акторського*

(режисер, режисура, театр, спектакль, актори, роль, діалог), *технічного* (перезавантаження гілок влади (радіо, I канал – 12.04.2009 року), перезавантаження програми виборів (“Ера-Fm”, 10.04.2009 року) та ін.

Усе в сукупності є продовженням “дискурсу боротьби” (термінологічна сполука — також надбання останніх років), що становить “складне комунікативне явище”, “процес формування концептуальної картини суб’єкта й об’єкта влади на політичних виборах” [18, 35].

Лексема *політичний*, пов’язуючись із згаданими вище метафоричними моделями, що опредметнюють політичне життя, характеризуючи різні, часом семантично віддалені явища, процеси, розширила своє функціональне навантаження: словосполучення із названим означенням включені у різні “рубрики” концептуалізації досвіду. Порівняймо: *політичний* (-а, -е, -і): *опоненти, дії, стратегії, тактики, гойдалка* (про нестабільність, кризу в українській політиці), *рішення, ментальність* (політична ментальність “моя хата скраю” – радіо, I канал, 12.05.2009 року), *договір, підтримка, туристи* (ті, що за оплату приходять мітингувати, на “акції протесту” – радіо, I канал, 27.03.2009 року), *амбіції, аналіз, боротьба, виклики, воля, день, домовленості, знання, зрілість, криза, нестабільність, освіта, правила гри, рік, темп, тиждень, угода, центр досліджень* (ішлося про позбавлення недоторканності депутатів, повернення до цієї ідеї представниками різних політичних сил, особливо перед виборами – радіо, I канал, 08.05.2009 року), *бомонд, вождї, дискурс, гравці, заангажованість, ігрища, імідж, лідери, капітал, комунікація, піар* (політичний піар, хвиля політичного піару), *режим, сили, торги, фаворити*, та ін.

Безрезультатність внутрішньопарламентських переговорів актуалізує мовні одиниці, що вступають у відношення синонімії чи антонімії (текстуально), тим самим оприявлюючи різні смислові акценти, висловлювані парламентарями. Оскільки “дискурс кожного із кандидатів ієрархічно організований навколо його індивідуальної концептуальної картини влади” [18, 35], віднайдення точок компромісу сприяє зближенню різних одиниць на лексичному рівні, що вербалізують “пакети пропозицій”.

Так, у межах партій (блоків), що ввійшли до парламенту, утворюються різні співвідношення парламентських *четвірок, трійок, двійок* тощо. Наприклад, *тимошенківці, литвинівці, бютівці, регіонали* або: *єдиноцентристи, нашоукраїнці, регіонали* та ін. Звернімо увагу: у повідомленнях про діяльність парламенту на початкових засіданнях Верховної Ради домінували офіційні назви партій і фракцій; згодом, коли процес обрання його керівництва почав іменуватися *спікеріадою*, коли затягнувся процес формування коаліції, більшою мірою почала використовуватись і неофіційна лексика (розмовна, з яскраво вираженою конотацією): *торги у парламенті, розв’язати руки* (порушення домовленостей розв’язує опонентам руки), *угода з подвійним дном, крах домовленостей, метушня кадрових пропозицій* та ін. Навіть інформаційний блок

(у теле- чи радіоновинах) іноді подавався не нейтрально, а у формі оцінно маркованих висловлень.

Для досягнення комунікативної мети, для того, щоб особистісно-прагматичне сприйняття тексту умовним реципієнтом у цілому відповідало концептуальному (і конотативному) виміру задуманого автором, необхідно враховувати співдію всіх реальних і смислотвірних елементів тексту, серед яких одна з провідних ролей належить внутрішній формі (ВФ) слова – мотиваційній ознаці, що лягає в основу найменування; “концептуальній ознаці, закріпленій у слові” [5, 175].

Чому саме ВФ слова виділиться нами як важливий текстотвірний і образотвірний засіб, сутнісний орієнтир розгортання імпліцитної інформації в текстах ЗМІ? Насамперед тому, що ВФ слова притаманний потужний асоціативно-образний потенціал. Наприклад: “*малюки*” (дуже малі, “паперові” партії, створені поспіхом, перед виборами); “*важкоатлети*” (великі партії, здатні подолати відсотковий бар’єр і пройти у Верховну Раду); “*зброєносці*” (соратники, особи, що в усьому підтримують керівника відповідної партії чи блоку, до яких належать самі); “*списочники*” (ті, що прийшли у Верховну Раду за списками партій); “*новобранці*” (новопризначені губернатори); “*бігуни*” (політики, що з певних причин покинули країну і яких розшукують правоохоронні органи); “*піаністи*” (народні депутати, що голосують за своїх колег, відсутніх у залі Верховної Ради).

Актуалізуючи певну ознаку предмета, закладену в слові, ВФ тісно пов’язана із суб’єктивним значенневим наповненням мовної одиниці, виступає образно-мотиваційним зв’язком “між денотацією й тими елементами конотації, які створюють емотивний і стилістичний ефект” [23, 90]. Адже “емотивність невіддільна від позначення властивостей об’єкта” [3, 39]. Серед конотованих внутрішньоформних лексем чимало й тих, які можна кваліфікувати як okazіоналізми; інші ж слова чи словосполучення, хоч і позбавлені okazіональних сем, все ж виявляють виразний розмовний характер і пов’язані з різними сферами життя суспільства (не лише побутовою), наприклад: *тримачі влади*, *народець* (Не народець, а казка: зарплату не виплачують, а він мовчить – радіопередача “20 хвилин з Володимиром Яворівським”, із листа дописувача – 03.02.2009 року), *обамоманія* (“Інтер”, 26.10.2008 року), *елітоманія* (“1+1”, 25.01.2009 року), *журейна робота* (один із членів журі проекту “Танцюю для тебе” на каналі “1+1” так висловився про свою роботу – 01.11.2008 року), *читачоцентризм* (радіо, I канал, 25.01.2009 року), *одношкілниця* (радіо, I канал, 24.02.2009 року), *голодоморець* (так сказав про себе один із дописувачів передачі “20 хвилин з Володимиром Яворівським – 29.03.2009 року”), *зелень* (У долара – вихідний. Люди міняють валютну зелень на натуральну – “1+1”, 02.05.2009 року), *американець* (про долар; За американця пропонують 8 гр. 36 коп. – Праймера, “Родео”, 19.02.2009 року), *енергетичні граблі* (радіо, I канал, 19.01.2009 року), *вічнозелений* (газова тема – вічнозелена – “1+1”,

18.01.2009 року), *нехатоскрайній* (радіопередача “20 хвилин з В.Яворівським”, 18.01.2009 року) та ін.

Як бачимо, лексична система української мови збагачується одиницями з яскравими ВФ (часто розмовного характеру), серед яких чимало й таких, що характеризують сучасні політичний та економічний дискурси: *протияценюкові дії* (радіо, I канал, 19.03.2009 року), *валютна гойдалка, політична гайдамака* (“1+1”, 01.03.2009 року) та ін.

Явні політичні інтенції чи й приховані наміри, замасковані коректною формою, боротьба за владу, лідерство, за вплив, іноді, очевидно, і брак політичної культури — усе це формує образ політика, політикуму, образ парламенту як особливої “оцінної” реальності, як синтез різних комунікативних програм, що опредметнюються як за рахунок власне соціально-політичної лексики, так і тієї, що набуває статусу “політична” лише умовно. Слова-домінанти й мовні одиниці, що розгортають поняттєве ядро ключового слова, утворюють своєрідні смислові топіки (значеннєві ланцюжки, що акумулюють певні теми), допомагаючи мовцю декодувати основний зміст повідомлюваного.

Крім високої активності соціально-політичної лексики, однією з яскраво виражених тенденцій розвитку української мови на сучасному етапі є поповнення її словника іншомовними одиницями. У її складі й уже звичні для нас *бартер, бізнес, бізнесмен, бізнес-клуб, бізнес-леді, бізнес-вумен, веб-сторінка, веб-програмування, відео, відеоконференція, відеотелефон, відеомагнітофон, диско, дискотека, євро, інтернет, інформаційне суспільство*⁴, *маркетинг, міні-маркет, менеджер, менеджмент, плюралізм, політичне шоу, рейтинг, рекет, рекетир, рекетирство, спікер, телеміст, телеконференція, ток-шоу, хіт, хіт-парад, шоу-бізнес* і ті, значення яких, можливо, не завжди зрозуміле через недостатню поширеність реалій, наприклад, *віндсерфінг, онлайн, геліокухня, інтернет-кафе, інтернет-магазин, інтернет-газета* (“керівні органи інтернету, провайдери інтернетних послуг, власність у мережах інтернету” [7; 123, 125, 159]), *кібертехнології, кіберзахист, кіберексперт, кіберпростір*⁵, *віруси*⁶ для враження комп’ютерних систем (радіо, I канал, 14.05.2009 року) та ін., чи необізнаність молодшого покоління з політикою (у минулому) окремих глав держав: *тетчеризм, рейганізм*; в окремих випадках слово зберігає свою “закритість” через нечіткість враження його лексичної та синтаксичної сполучуваності, “невпізнаваність контекстів”, у яких воно використовується. Так, *істеблішмент* —

⁴ Термін “інформаційне суспільство”, поширений сьогодні, був “використаний в Японії у 1966 р. в доповіді групи з наукових, технічних і економічних досліджень, в якій стверджувалося, що інформаційне суспільство...” — це те, в якому “вдосталь високоякісної інформації, а також є всі необхідні кошти для її розподілу” [6, 13].

⁵ “Виокремлення інформаційних технологій як своєрідної парадигми процесу глобалізації ... дає можливість звернутися до кіберпростору як до базової метафори для теоретичного осягнення ... нової економічної реальності” [21, 218].

⁶ “Прогрес суспільства супроводжується не тільки позитивними наслідками, а й негативними... Одним із негативних наслідків інформатизації суспільства є комп’ютерні віруси” [11, 155].

це “правляча верхівка”. У багатьох засобах масової інформації воно використовується саме у цьому значенні, хоча має ще одне, подане у словнику першим: “слово, яким у США, Англії та інших англомовних країнах характеризують високий рівень достатку” [19, 128].

Залежно від впливу екстралінгвальних факторів за дуже короткий часовий відрізок відносно нове слово може набувати активності чи певною мірою пасивізуватися. Наприклад, *імпічмент*. Первинно воно пов’язувалося виключно з реаліями американського життя, пізніше — включилося в дещо інший асоціативний ланцюжок (*імпічмент* — “особливий порядок притягнення до відповідальності і судового розгляду справ про злочини вищих посадових осіб; зняття повноважень з осіб, вибраних в органи законодавчої, державної чи місцевої влади, за грубі порушення законів (спочатку стосовно президента в конгресі США)” [19, 116-117]).

Спільним для названих слів є те, що:

- більшість із них є *відносно*, а не абсолютно новими (на Заході ці слова активно використовуються, втративши статус нових);
- майже всі вони англійськими, які почали проникати в мову ЗМІ ще у 80-х роках минулого століття, активізувавшись у кінці 90-х;
- чимало з них мають відповідники в українській мові, однак із певних причин у комунікативній практиці вибір іноді здійснюється не на користь звичного, уже поширеного.

Порівняймо: *спікер* — Голова Верховної Ради України; *спонсор* — доброчинець, благодійник (той, хто виділяє кошти для проведення певних акцій); *імідж* — образ (певної особистості чи речі, створений ЗМІ, літературою чи й самою особистістю); *офіс* — контора, канцелярія (приміщення, в якому розташована фірма), та ін.

Мовознавці неоднозначно оцінюють такі явища⁷. Бо й справді: чи завжди доцільним, необхідним є нове слово-дублет? Поміркуймо разом із дослідницею: “На початку століття кімнату з приватним чи офіційним місцем праці за столом називали *канцелярією, кабінетом або бюро*м — себто чужими словами, але запозиченими з оригіналу. За радянських часів вживали також *контора* (правда, ці слова набули також і дещо уточненого вживання), а за незалежної України раптом з’явилося — *офіс* (себто латинське слово, яке ввійшло до англійської мови, і запозичено українською вже з англійською вимовою).., у 1930 роках в українсько-американських виданнях це слово також з’являлося у друку, але на сторінці жартів. У діаспорі вживання таких слів було виявом незнання української мови, низької освіти і взагалі культурного недбальства. Тепер в Україні це слово вживає загал, і то часто освічений загал, а крім того, добровільно” [10, 13].

У наведеній розлогій цитаті прочитується проблема, яку розв’язати повністю неможливо. З одного боку, мова, поповнюючись новоутво-

⁷ Див про це: О.О.Тараненко. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму (на загальнослов’янському тлі) / Тараненко О.О. // Мовознавство. – 2008. – № 2-3. – С.159-189.

реннями чи запозиченими словами, не уникає дублетів, окремі з яких (при несприятливих для них умовах функціонування) відходять у пасив (пригадаймо: *хрестиківка* – кросворд; *відбиванка* – волейбол; *мірило* – масштаб; *книговод* – бухгалтер; *поземо* – горизонтально; *доземо* – вертикально [10, 13]; *копанка* – футбол; *цяцькарня* – фабрика, на якій виготовляють ялинкові прикраси). З іншого – деякі елементи синонімічного ряду здатні набувати особливих додаткових відтінків, що може дозволити їм заповнити в мові певні семантичні, а отже, й функціональні лакуни. Ще раз пригадаймо: “*півники*” – *ірис*; *краєвид* – *ландшафт*; *воротар* – *голкіпер*; *описовий* – *дескриптивний*; *кількісний* – *квантитативний* та ін. Подані слова не є абсолютними синонімами (хоч іменуються саме таким терміном), оскільки мають виразну стилістичну закріпленість (у розмовному мовленні частіше використовуємо перші елементи синонімічної пари).

Таким чином, відповідь на запитання, *яке* слово стане вагомішим, більш активним у мові, зокрема й серед запозичень, залежить від часу. Теперішній розпоряджається так, що *офіс* – *контора* – *канцелярія* – *бюро* мають свої семантичні нашарування і не є абсолютно замінними, а тому й однаково активними.

Окремі із запозичень 60-80 років минулого століття (*кітч*, *лобі*, *лобіювати*, *диск-жокей*, (*діджей*), *компакт-диск*) такими ж активними є і в кінці дев'яностих. Інші – лише утверджуються (чи вже утвердилися) в сучасному комунікативному просторі.

Наприклад:

прес-реліз – інформація, підготовлена закладом чи яким-небудь органом для можливого спілкування у пресі [19, 237];

наблік рилейшнз – громадські зв'язки (первинно у США) – організація громадської думки з метою найуспішнішого функціонування підприємства (фірми) і підвищення його репутації; здійснюється різними шляхами, насамперед через ЗМІ [19, 210]; скорочено (за початковими англійськими буквами) – PR = піар. Типова сполучуваність: *чорний* / *білий піар*, *дешевий* / *дорогий піар*, *піартехнології*, *майстер піару*, *піарспеціалісти* (*Який піар буде використано на виборах? Чорний, в'ялий, роздавання гречки?* Радіо “Ера-Fm” – 26.03.2009 року) – усі названі мовні сполуки використовуються з виразно негативною оцінкою. Порівняймо ще: *піарівський*, *піарити*, *піар-акція*, *піар-служба*, *піар-структура*, *піар-хід*, *високопіарний*, *чорнопіарівець*, а також *PR-агенція*, *PR-партнери*, *PR-хитрощі*, *політPR*, *політPRмен* [9, 26];

ноу-хау – позначення технічних знань, виробничого досвіду, практичних умінь виготовляти що-небудь кваліфіковано і якісно; усвідомлений чи неусвідомлений секрет фірми. Термін використовується в міжнародних угодах, договорах, що передбачають обмін документацією, навчання спеціалістів [19, 200-201];

хакер – комп'ютерник-любитель, що проникає в чужі бази даних [19, 333] та ін.

Порівняймо також: *брокер, джокер, дрес-код, контент-послуги, шопінг, ланч* та ін.; “високоактивними англiзмами в компресійних утвореннях є: **бізнес** – *бізнес-план, бізнес-пропозиція, бізнес-реклама, бізнес-карта, бізнес-каталог, бізнес-проект, бізнес-центр*; **інтернет** – *інтернет-премія, інтернет-серфінг, інтернет-ресурс, інтернет-проект, інтернет-ЗМІ*; **фешн** – *фешн-парад, фешн-індустрія, фешн-новина*” [2, 12] та ін.

Серед одиниць, що також посідають особливе місце в сучасному словникові ЗМІ, – економічні терміни (деякі з них згадано вище). Ними експлікуються (розгортаються) важливі сьогоденню теми. Звичкі для слухача й читача лексеми (*акція, антикризовий, акциз, банкрутство, біржа, брокер, економічне зростання, економічні розрахунки, заборгованість, інвестиції, кредити, кредитори, криза, кризовий, наповнення бюджету, податкова інспекція, податківець, приватизація, реформа, тіньовик, тіньовий капітал, тіньовий сектор, фінансові ринки, фінансування*) можуть пов’язуватися з відносно новим значеннєвим наповненням, не завжди семантично “прочитуваним” неспеціалістами. Окремі з них є такими, що безпосередньо вказують на характер *відмивання брудних грошей* (це фразеологізоване сполучення як актуальна мовна одиниця – теж надбаня дев’яностих). Наприклад:

оф-шор – центр спільного підприємництва, що надає пільговий режим тільки для фінансово-кредитних операцій із зарубіжними партнерами і в іноземній валюті;

оф-шорний – той, що не підпадає під національне регулювання; звична сполучуваність: *оф-шорний центр, компанія, зона, операція* тощо.

Наведемо й інші лексеми, що опредметнюють економічну сферу і сприймаються як нові, не завжди зрозумілі пересічному громадянину:

офсет-угода – одна із форм зустрічної торгівлі, яка передбачає як обмін товарів та послуг, так і представлення можливостей вкладати капітал замість різного роду послуг і пільг [19, 210];

ризик-мейкер – підприємець, схильний до ризику, який не боїться ризикувати [19, 261] та ін.

“Найпоказовішими для виявлення мовних змін є ділянки особливо го напруження ресурсів мовної системи. Виявом такого напруження в лексиконі стають нові його стратуми, а то й цілі нові відділи – сукупності стратумів на означення нових для мови концептосфер. У складі таких стратумів інновації виконують стратумотворчу функцію” [8, 150].

Неолексеми різняться за ступенем активності: одні “прижилися” і сприймаються як умовно нові, інші, позначаючи не типові раніше ситуації, відношення, дії, упевнено “торують” шлях до широкої аудиторії; а є й такі, що стали загальноновживаними, виступають базою для словотвірних ланцюжків чи парадигм, тим самим розширюючи виражальні можливості мови, активізуючи її когнітивний потенціал. Наприклад: **відео** – *відеоман – відеотека – відеопіратство – відеозал – відеокасети – відеоголод* [24, 88]; *відеотелефон – відеокліп – відеомагнітофон – відео-*

плеєр – відеосалон. Або: комп'ютер – комп'ютерник – комп'юте- ризація – комп'ютерний – комп'ютероманія – комп'ютерофобія [24, 88] та ін.

Ці та й інші поняття, виражені активними в наш час лінгвоодини- цями, виводять мовця на інший рівень набуття знань. Допомагають ви- ділити ключові чинники становлення інформаційного суспільства, а са- ме: “інформаційно-комунікативні технології, які вдосконалюють систе- му міжнародних відносин, сприяють глобальному соціальному управ- лінню, впливають на процеси прийняття рішень...” [14, 7]. (Спеціально не зупиняємося на уже загальноновживаних словах типу *база даних, “ми- ша” комп'ютерна, монітор, принтер, сайт, сайтовий щоденник, факс, файл* та ін., що за значенням безпосередньо співвідносяться із згаданим дериваційним (словотвірним) рядом). Не кожне із засвоєних чи активі- зованих у певний період розвитку мови слів має точну дату свого “на- родження” або детальну паспортизацію: коли виникло, у який час запо- зичилось, чому? (Хоча науковці, безумовно, досліджують і ці питання). Однак деякі тематичні групи (чи елементи їх) можна кваліфікувати у цьому плані досить точно. Наприклад, активізація таких мовних оди- ниць, як *теракт, терористи, терористичний, камікадзе, близькосхід- ний терор* та ін. особливо помітна після 11 вересня 2001 року (вони не є новими, існують давно). А от *вікенд* почало використовуватися, хоча й рідко, ще в 70-х роках минулого століття [4, 73], спочатку в США, в емігрантських колах вихідців із Росії, потім перейшло в російську мову (на території колишнього СРСР); пізніше (уже в 90-і) стало активним у нашій мові. Зіграв, очевидно, важливу роль і принцип мовної економії, а головне – наявність двох вихідних (кінець тижня), хоча *вікендом* можуть позначатися будь-які неробочі дні.

Назване слово, як і *о'кей, ез, юно (you know)* та багато інших, що використовуються в мовленні, насамперед молодіжному, – це окрема тема досліджень (наприклад: “Молодіжне мовлення: способи номіну- вання”).

Як бачимо, важливі геополітичні, соціально-економічні зміни в кін- ці ХХ – поч. ХХІ століття, процеси глобалізації і появи нових тенден- цій, утвердження демократії та формування громадянського суспільст- ва, комунікативні перспективи, що з'являються перед “відкритим” сусп- ільством, а також суперечності між адміністративною владою й окре- мою людиною – усе це відбивається в мові та в її словниковому складі.

Розглянуті окремі особливості розвитку лексики української мови окреслили лише загальні риси задекларованої проблеми. Подальша її розробка дасть змогу глибше розкрити динамічні процеси, що відбува- ються в лексичній системі сучасної української мови.

Література

1. Андрейченко О.І. Лексико-фразеологічна основа текстів політичних дискусій (на матеріалі української преси кінця ХХ – поч. ХХІ століт-

- тя): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” / О.І. Андрейченко. – К., 2006. – 23 с.
2. Битківська Я.В. Тенденції засвоєння і розвитку семантики англізмів у сучасній українській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” / Я.В. Битківська. – Івано-Франківськ, 2008. – 20 с.
 3. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Вступ. ст. Н. Д. Арутюновой, И. И. Чельшевой. – Изд. 3-е, стереотипное. – / Е. М. Вольф. – М.: КомКнига, 2006. – 280 с. (Лингвистическое наследие XX века).
 4. Голубева-Манаткина Н. И. Социокультурные перспективы языкового обмена в диаспоре / Н. И. Голубева-Манаткина, Д. Эндрюс. — Амстердам: Филадельфия, 1999 // Известия АН. – Серия лит. и язык. – 2002. – Т. 61. – № 2. – С. 73.
 5. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і дискурс: Монографія. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – 296 с.
 6. Грищенко О. Суспільство, держава, інформація. – К.: Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2001. – 165 с.
 7. Дайсон Е. Життя за доби інтернету. Release 2.1.: Перекл. з англ. П. Таращук. / Е. Дайсон. – К.: Видавничий дім “Альтернативи”, 2002. – 344 с.
 8. Карпіловська Є. Вплив інновацій на стабільність мовної системи: регулятори системної рівноваги / Євгенія Карпіловська // Мовознавство. – 2008. – №2-3. – С. 148-158.
 9. Карпіловська Є. Тенденції розвитку українського лексикону: чинники стабілізації інновацій / Євгенія Карпіловська // Українська мова. – 2008. – № 1. – С. 24-35.
 10. Залеська-Онишкевич Л. М. Наші сьгоднішні мовні проблеми або: Що поза словом? / Лариса Залеська-Онишкевич // Про український правопис і проблеми мови. – Нью-Йорк – Львів: Наукове товариство ім. Т. Шевченка, 1997. – С. 13.
 11. Катаєв С. Л. Сучасне українське суспільство: Навч. посібник. / С. Л. Катаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с.
 12. Клименко Н. Ф. Диференційні та інтеграційні процеси в лексиці та словотворенні сучасної української мови / Н. Ф. Клименко // Мовознавство. – 2008. – № 2-3. – С. 136-147.
 13. Лингвистический энциклопедический словарь / [Гл. ред. Ярцева В. Н.] – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – 685 с.
 14. Макаренко Є. А. Інформаційне суспільство, політика, право в програмній діяльності ЮНЕСКО: Монографія / Є. А. Макаренко. – К.: Наша культура і наука, 2000. – 384 с.

15. Найдорожчий скарб: Слово про рідну мову: Поезії, вислови / [Упоряд. Лучук В. І.]. – К.: Рад. письменник, 1990. – 390 с.
16. Парахонський Б. Дискурс конфлікту: від солідарності до панування / Б. Парахонський // Демони миру або боги війни. Соціальні конфлікти посткомуністичної доби / С. Макеєв (керівник авторського колективу). – К.: Політична думка, 1997. – С. 220-233.
17. Прислів'я та приказки / [Упоряд., передмова М. Дмитренка]. – К.: Народознавство, 2000. – С. 146-147.
18. Проскуряков М. Р. Дискурс боротьби (очерк языка выборов) / М. Р. Проскуряков // Вестник Московского университета. – Сер. 9. Филология. – 1999. – № 1. – С. 35.
19. Російсько-український словник іншомовних слів / [Уклад. Т. П. Мартиняк; За ред. проф. А. П. Яреценка]. – Х.: Прапор, 1999. – 392 с.
20. Рубанець О. М. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень: Монографія / О. М. Рубанець. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2006. – 420 с.
21. Солодка О. О. Дискурс глобалізації: питння референції // Людина і культура в умовах глобалізації // Збірник наукових статей. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2003. – С. 213-223.
22. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму (на загальнослов'янському тлі) / О. О. Тараненко // Мовознавство. – 2008. – №2-3. – С. 159-189.
23. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. – М.: Наука, 1986. – 143 с.
24. Українська мова. Najnowsze dzieje języków słowiańskich / [redactor naukowy Svitlana Jermolenko]. – Opole: Uniwersyte Opolski – Instytut Filologii Polskiej], 1999. – 324 с.

PECULIARITIES OF THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN LEXIS AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

M. I. Golyanych

*Pecarpathian National University by V. Stefanyk, 57 Shevchenko Street,
Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine; ph. + 380(342) 59-60-08*

The article highlights the processes in modern Ukrainian language; the accent is made, in particular, on activation of certain thematic lexical groups, on borrowings, occasional words, nominations possessing explicit inner form which are used in political discourse.

Key words: *lexeme, occasional words, inner form of the word, borrowing.*